

293635 - به شهری سفر می کند که هشت روز در آنجا می ماند و در یک دوره آموزشی شرکت می کند که در آن نیازمند تمرکز است؛ آیا اجازه دارد که روزه نگیرد؟

سوال

من ساکن جده هستم و قرار است به لندن بروم و مدت هشت روز آنجا بمانم. هدف از سفرم حضور در یک کارگاه آموزشی برای پشت سر گذاشتن یک امتحان بین المللی است و وقت این کارگاه چهار ساعت پیش از افطار است و تا بعد از نماز مغرب ادامه خواهد داشت و نیازمند تمرکز و تمرین بر روی حالات خاصی از بیماری است؛ آیا با این شرایط اجازه دارم روزه نگیرم؟

پاسخ مفصل

اولا:

برای شما جایز است که روز سفر و روز بازگشت از هنگام خارج شدن از شهر روزه نگیرید.

یعنی اگر سفر شما به هنگام ظهر از جده آغاز می شود باید از شبش نیت روزه داشته باشید و چیزی نخورید تا اینکه از مناطق مسکونی شهرتان خارج شوید و از این هنگام اجازه دارید که افطار کنید و روزه خود را بخورید. و به همین صورت در هنگام برگشت، اگر به هنگام روز حرکت کردید تا وقتی که از مناطق مسکونی آن شهر خارج نشده اید اجازه خوردن روزه خود را ندارید.

اجازه خوردن روزه برای کسی که در هنگام روز مسافرت می کند مذهب امام احمد و قول شعبی و اسحاق و داوود است که قول صحیح همین است.

اما بنا بر قول جمهور کسی که به هنگام روز به مسافرت رفته [و شبش نیت روزه داشته] اجازه ندارد روزه آن روز را بخورد.

ابن قدامه . رحمه الله . با بیان دلیل قول راجح می گوید: عبید بن جبیر می گوید: همراه با ابوبصره غفاری در یک کشتی در ماه رمضان از فسطاط به راه افتادیم سپس غذایش را نزدیک آورد و هنوز از خانه ها عبور نکرده بودیم که سفره خواست و سپس گفت: نزدیک شو! گفتم: آیا خانه ها را نمی بینی؟ گفت: «**آیا از سنت پیامبر . صلی الله علیه وسلم . رویگردانی می کنی؟ آنگاه غذا خورد**» به روایت ابوداود.

سپس ابن قدامه می گوید: «اگر این صحیح باشد خوردن روزه جایز نیست مگر آنکه از خانه ها [و مناطق مسکونی شهر] بگذرد.

حسن بصری می گوید: در روزی که اراده سفر دارد اگر خواست در خانه اش افطار می کند و بیرون می رود. همانند این قول از عطا روایت شده است. ابن عبدالبر می گوید: قول حسن قولی شاذ است و کسی اجازه ندارد در داخل شهر روزه خود را بخورد نه بر اساس رای و نظر و نه بر اساس روایت و اثر و خلاف همین قول از حسن نقل شده است» (المغنی: ۱۱۷ / ۳).

ثانیا:

مسافر اگر قصد دارد در شهری بیش از چهار روز بماند، بنابر قول جمهور فقها از مالکیان و شافعیان و حنبلیان حکم شخص مقیم را دارد و لازم است همانند مقیم روزه گیرد و نمازش را کامل بخواند.

ابن قدامه . رحمه الله . می گوید:

«اگر مسافر نیت کرد در شهری بیش از بیست و یک نماز باقی بماند [نمازش را] کامل می خواند. مشهور از احمد . رحمه الله . این است که مدتی که باعث می شود مسافر نمازش را کامل کند قصد ماندن بیش از بیست و یک نماز است. این را اثرم و مروزی و دیگران روایت کرده اند و از وی (یعنی احمد) نقل است که اگر نیت ماندن چهار روز داشت نمازش را کامل می کند و اگر قصد کمتر از آن را داشت نمازش را قصر می کند و این قول مالک و شافعی و ابو ثور است» (المغنی: ۶۵ / ۲).

در فتاوی کمیسیون دائم فتوا (۹۹ / ۸) آمده است: «سفری که در آن رخصت های سفر مشروع می شود چیزی است که در عرف سفر به حساب آید و مقدار آن تقریباً هشتاد کیلومتر است. کسی که این مسافت یا بیشتر را طی کند اجازه دارد از رخصت های سفر بهره برد از جمله مسح سه شبانه روز بر موزه [و جوراب به جای شستن پاها] و جمع و قصر در نماز و روزه نگرفتن در رمضان و این مسافر اگر قصد دارد در شهری چهار روز یا کمتر بماند می تواند از رخصت های سفر استفاده کند و مسافری که در شهری اقامت گزیده اما نمی داند کی کارش تمام می شود و سفرش زمان خاصی ندارد می تواند از رخصت های سفر استفاده کند حتی اگر مدت ماندنش به طول انجامد و در این مورد فرقی بین سفر زمینی و دریایی نیست».

بنابراین تا وقتی که قصد شما ماندن به مدت هشت روز در لندن است اجازه قصر نماز یا خوردن روزه را در این مدت ندارید و سختی یا نیاز به تمرکز که بیان کردید باعث نمی شود اجازه خوردن روزه را داشته باشید.

مراجعه کنید به سوالات شماره (132438) و (141646).

والله اعلم